

Aleksander Grot

Sprawozdanie z seminarium poświęconego zmianom przepisów dotyczących kasacji

Palestra 46/5-6(533-534), 120-122

2002

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach
dozwolonego użytku.

SPRAWOZDANIA

SPRAWOZDANIE Z SEMINARIUM POŚWIĘCONEGO ZMIANOM PRZEPISÓW DOTYCZĄCYCH KASACJI

Na dzień 5 marca 2002 r. zaplanowane zostało seminarium „Kasacja w procesie cywilnym i karnym w świetle ostatnich zmian”. Jego Organizatorami byli: Ośrodek Badawczy Adwokatury przy Naczelnej Radzie Adwokackiej, Fundacja Adwokatury Polskiej oraz Fundacja Centrum Prawa Gospodarczego.

Niestety, z przyczyn niezależnych od organizatorów, seminarium, które odbyło się w Klubie Adwokata Okręgowej Rady Adwokackiej w Warszawie, poświęcone zostało wyłącznie zagadnieniom dotyczącym kasacji cywilnej. Pomimo tego ograniczenia tematycznego, seminarium spotkało się z dużym zainteresowaniem i pozytywnym przyjęciem, wynikającymi nie tylko z samej wagi diskutowanych problemów ale również z faktu, że merytorycznym prelegentem i inicjatorem dyskusji był prof. Tadeusz Ereciński – Prezes Izby Cywilnej Sądu Najwyższego. Uczestnikami seminarium byli Koledzy adwokaci i aplikanci adwokaccy, w przeważającej części z Izby Adwokackiej w Warszawie. Niżej podpisanemu powierzona została przez Organizatorów rola moderatora dyskusji.

Dyskusja zainicjowana została bardzo interesującym referatem wygłoszonym przez prof. Erecińskiego, którego głównym tematem było aktualne orzecznictwo Sądu Najwyższego poświęcone zagadnieniom:

- konstrukcyjnych wymogów skargi kasacyjnej,
- podstaw kasacyjnych,
- okoliczności uzasadniających rozpoznanie kasacji,
- odmowy przyjęcia kasacji do rozpoznania czy instytucji „przedsądu”.

Prof. Ereciński zwrócił uwagę uczestników seminarium na jeszcze niepublikowane, bardzo kontrowersyjne orzeczenie Sądu Najwyższego z 27 listopada 2001 r. Wydający to orzeczenie skład dokonał w uzasadnieniu wykładni przepisów art.

393 i 393³ k.p.c., uznając, iż skarga kasacyjna nie zawierająca wskazania, że w danej sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, lub że istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, dotknięta jest wadą konstrukcyjną, która nie podlega uzupełnieniu w trybie art. 130 k.p.c., a zatem ulega odrzuceniu. Ze wskazanego orzeczenia oraz orzeczeń Sądu Najwyższego je poprzedzających wynika także, że do wymogów konstrukcyjnych skargi kasacyjnej należą: sformułowanie istotnego zagadnienia i przeprowadzenie wywodu prawnego lub wykazanie jaki przepis prawa budzi poważne wątpliwości lub wywołuje rozbieżności w orzecznictwie sądów wraz z wypowiedzeniem, że powyższe wątpliwości lub rozbieżności w rzeczywistości występują i na czym polegają. Okoliczności te winny – zdaniem Sądu Najwyższego – zostać przedstawione w wydzielonej części skargi kasacyjnej, jako odrębny element pisma procesowego. Niezależnie od kontrowersji, jakie budzi taka tendencja orzecznicza, nie ulega wątpliwości, że zasygnalizowane wyżej zagadnienia będą miały fundamentalne znaczenie dla wszystkich Kolegów adwokatów formułujących kasacje cywilne. Z tego względu zasługuje na polecenie dokładna lektura uzasadnienia wspomnianego wyżej orzeczenia z 27 listopada 2001 r., które ukaże się w *Orzecznictwie Sądu Najwyższego, Izba Cywilna* nr 4 z bieżącego roku pod pozycją 56.

Należy odnotować, że w ramach dyskusji ciekawe – choć w dużej mierze krytyczne – wystąpienia mieli m.in. koledzy adwokaci: Hanna Woś-Dewińska, Marek Mazurkiewicz, Andrzej Michałowski i Leszek Zgutka. Dyskusja dotyczyła głównie następujących zagadnień:

– zauważalnej tak w ustawodawstwie jak i w orzecznictwie Sądu Najwyższego tendencji do ograniczania instytucji skargi kasacyjnej, co – zdaniem dyskutantów – jest tendencją niepokojącą, gdyż począwszy od reformy k.p.c. z roku 1996, wprowadzającej głęboko przemyślany i uzasadniony model powszechnej kasacji cywilnej, instytucja skargi kasacyjnej ewoluuje w kierunku nadzwyczajnego środka zażalenia, co w sposób nieunikniony budzi skojarzenia z powrotem do funkcjonującej przed reformą instytucji rewizji nadzwyczajnej,

– instytucji „przedsądu”, przy czym największą emocji i największą krytykę wzbudziła okoliczność, że podejmowana jednoosobowo decyzja o odmowie przyjęcia kasacji do rozpoznania nie jest uzasadniana, pomimo że stanowi ona doniosły akt o charakterze jurysdykcyjnym.

Część dyskusji poświęcona została także opracowywanemu aktualnie projektowi ustawy zmieniającej k.p.c. Ze zrozumiałych przyczyn duże ożywienie do dyskusji wprowadziła informacja, że w projekcie znalazła się propozycja dodania do k.p.c. artykułu 87¹, który wprowadzić ma:

– przymus adwokacki w postępowaniu przed sądami apelacyjnymi,
– instytucję adwokatów i radców prawnych ustanowionych przy Sądzie Najwyższym jako wyłącznie uprawnionych do zastępowania stron w postępowaniu kasacyjnym.

Jako niezmiernie kontrowersyjna oceniona została nie tylko sama inicjatywa wydzielenia spośród adwokatów i radców prawnych grup zawodowych wyłącznie uprawnionych do występowania w postępowaniu kasacyjnym, ale również proponowane określenie trybu ustanawiania i zwalniania takich adwokatów i radców prawnych. Według aktualnego projektu powyższe kwestie miałyby być regulowane w drodze rozporządzenia przez Prezydenta Rzeczypospolitej, po zasięgnięciu opinii Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego, Naczelnej Rady Adwokackiej oraz Krajowej Rady Radców Prawnych. Wydaje się, że te zagadnienia powinny być przedmiotem szczególnego zainteresowania władz naszej Korporacji, gdyż – jak wykazała dyskusja – problem ten nurtuje środowisko adwokackie.

Z dużym zaciekawieniem uczestnicy seminarium przyjęli podane przez prof. Erecińskiego niepublikowane dane statystyczne dotyczące skarg kasacyjnych. Od czasu wprowadzenia regulacji „przedsądu” ok. 22% wniesionych kasacji zostało przyjętych do rozpoznania (w liczbie tej nie uwzględniono kasacji odrzuconych), zaś z kasacji przyjętych do rozpoznania uwzględnionych zostało nieco ponad 30%.

Niezależnie od tematu, któremu poświęcone zostało seminarium, w trakcie dyskusji poruszane były także inne problemy. Uczestnicy zostali poinformowani, że Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego zwrócił się do Sądu Najwyższego z zapytaniem o wykładnię art. 98 k.p.c. w związku z regulacjami rozporządzenia w sprawie kosztów zastępstwa prawnego w sprawach cywilnych. Przedmiotem uchwały składu Siedmiu Sędziów, która zapaść ma w najbliższych miesiącach ma być przesądzenie, czy sąd zasądzając od strony przegrywającej sprawę koszty zastępstwa prawnego świadczonego przez adwokata lub radcę prawnego ma prawo zasądzić koszty niższe od honorarium wynikającego z umowy z klientem, jeżeli nie przekracza ono możliwej do zasądzenia wielokrotności stawki minimalnej przewidzianej w rozporządzeniu. Ponadto uchwała ma odpowiedzieć na pytanie, czy do niezbędnych kosztów procesu prowadzonego przez stronę zaliczyć należy także podatek VAT naliczany od wartości usługi zastępstwa prawnego.

Podsumowując seminarium, jego uczestnicy ocenili je jako ciekawe i pożyteczne. Temperatura dyskusji, która wywiązała się w jego trakcie wykazała, że przepisy regulujące kasację cywilną oraz praktyka orzecznicza Sądu Najwyższego w tym zakresie wzbudzają i na pewno wzbudzać będą w przyszłości wiele kontrowersji. Tak konstruktywna dyskusja winna stanowić dla Organizatorów zachętę do podejmowania kolejnych podobnych inicjatyw, które stwarzają okazję do wymiany poglądów na temat zagadnień prawnych i problemów, z którymi spotykamy się w naszej praktyce zawodowej.

Aleksander Grot